

Avizul Comitetului Economic și Social European privind provocările sectorului european al ingineriei (construcțiile mecanice, electrotehnica, electronica și prelucrarea metalelor) într-o economie mondială în schimbare (aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 170/05)

Raportor: **dna LUCIE STUDNIČNÁ**

Coraportor: **dî RUMEN ATANASOV**

La 14 februarie 2013, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Provocările sectorului european al ingineriei (construcțiile mecanice, electrotehnica, electronica și prelucrarea metalelor) într-o economie mondială în schimbare

(aviz din proprie inițiativă).

Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI), însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2013.

În cea de-a 494-a sesiune plenară, care a avut loc la 10 și 11 decembrie 2013 (ședința din 11 decembrie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 167 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. Sectorul european al ingineriei ⁽¹⁾ joacă un rol esențial pentru redresarea economică a Europei și pentru obiectivul ambițios de a crește ponderea producției industriale la peste 20 % din PIB până în 2020. Sunt însă necesare mai multe investiții în producție pentru a genera o astfel de creștere și pentru a inversa tendințele actuale și a reduce numărul de șomeri.

1.2. Pentru atingerea acestui deziderat, Europa trebuie să dezvolte o viziune clară și obiective precise pentru industrie. Ele trebuie să ducă spre o politică coordonată, care să acorde prioritate competitivității industriei europene și care să includă celelalte domenii politice și să facă Europa mai atractivă pentru crearea de noi întreprinderi.

1.3. Europa trebuie să dezvolte o abordare mai pozitivă față de modificările industriale, în special în ceea ce privește tranziția încununată de succes din Europa Centrală și de Est.

1.4. Europa ar trebui să devină mai conștientă de punctele sale forte, punând un accent mai mare pe dezvoltarea și consolidarea lor: lucrători calificați și motivați, un cadru educativ variat, cunoștințe științifice vaste, multe clustere regionale de vârf la nivel mondial, lanțuri de furnizori și de servicii bine integrate, infrastructuri de transport dezvoltate și o piață internă enormă, cu mai mult de 500 de milioane de consumatori, dar și o bună cooperare între partenerii sociali.

1.5. Pentru a genera noi investiții, Europa trebuie să urmeze o strategie care să păstreze industria în fruntea inovărilor tehnologice și care, în același timp, pentru a atinge volumul necesar al producției și ocupării forței de muncă ca instrument principal de creștere a competitivității, să devină mai atractivă pentru întreprinderile producătoare de bunuri de larg consum, atât cele cu un nivel tehnologic ridicat, cât și cele cu un nivel tehnologic mai scăzut. Comitetul Economic și Social European solicită Comisiei Europene să prezinte o comunicare prin care să traseze un plan cu privire la modul în care Europa poate atrage mai multe investiții în întreprinderi de înaltă tehnologie – inclusiv fabrici moderne înființate ca rezultat al celei de 4-a revoluții industriale – și în competențe cu înaltă calificare, menite să stimuleze inovarea de-a lungul întregului lanț de creare a valorii economice.

1.6. Finanțarea cercetării europene ar trebui să fie mai bine corelată la nevoile industriei, implicând întreprinderile într-o fază timpurie a procesului de inovare și oferind sprijin ingineriei creative la nivelul IMM-urilor, pentru a permite acestora să transforme ideile noi mai ușor și mai rapid în produse noi. Clusterelor care creează legături între întreprinderile producătoare și structurile de cercetare ar trebui promovate și sprijinite.

1.7. Comisia ar trebui să-și intensifice eforturile pentru a simplifica viața întreprinderilor europene, în special a IMM-urilor. Elaborarea de noi prevederi legislative și administrative ar trebui luată în considerare numai în cazul în care obiectivele nu pot fi obținute altfel. Comisia ar trebui să pună un accent mai mare pe o aplicare coerentă a normelor existente în toate statele membre, contribuind astfel la armonizarea și consolidarea supravegherii pieței. Ea ar trebui, de asemenea, să promoveze aplicarea echilibrată la nivel global a acestei abordări în alte regiuni ale lumii.

⁽¹⁾ A se vedea 2. Introducere

1.8. Dezavantajele, cum ar fi, de exemplu, accesul dificil la finanțare, costurile ridicate pentru energie sau costurile care rezultă din sarcinile administrative și legislația în domeniu ar trebui reduse prin adoptarea unei legislații mai coerente și mai previzibile.

1.9. O rată ridicată de ocupare a forței de muncă în Europa poate fi menținută doar atunci când lucrătorii sunt mai bine educați și pregătiți decât cei din economiile aflate în concurență. Ar trebui luate măsuri pentru a atrage tinerii – femeii și bărbații – către meserii din domeniul tehnologiei, care folosesc utilaje și servicii din ce în ce mai sofisticate. Cooperarea întreprinderilor cu universitățile și școlile, formarea și învățarea de-a lungul vieții trebuie încurajate.

2. Introducere

2.1. Sectorul ingineriei în Europa este un sector foarte cuprinzător și diversificat, care acoperă codurile NACE 25, 26, 27, 28, 29.3, 32.11 și 33, exceptând 33.15 până la 33.17. În mod tradițional, sectorul este reprezentat de: inginerie mecanică și electrică, mașini și utilaje; electronică, produse din metal și prelucrarea metalelor.

2.2. La nivel european, acest sector numără aproximativ 130 000 de întreprinderi, în care lucrează aproximativ 10,3 milioane de persoane cu un nivel înalt de calificare și cunoștințe, care generează o producție anuală de aproximativ 1 840 de miliarde EUR, ceea ce reprezintă aproximativ o treime din totalul exporturilor din UE.

2.3. Sectorul produce o varietate de produse finale sau pentru alte sectoare, furnizând componente, piese, scule, mașin-unelte, instalații, sisteme, tehnologii etc., jucând astfel un rol cheie pentru nivelul tehnologic al unui număr mare de alte sectoare și fiind definatoriu pentru dezvoltarea societății în ce privește eficiența energetică, sănătatea, mobilitatea, comunicațiile și securitatea.

2.4. Datorită volumului său enorm, nivelului ridicat de ocupare a forței de muncă și unei puternice orientări către export, sectorul european al ingineriei joacă un rol esențial în redresarea economică a Europei și pentru obiectivul ambițios menționat în Comunicarea Comisiei „O industrie europeană mai puternică pentru creșterea și redresarea economică”, de a inversa tendințele actuale și de a crește ponderea producției industriale la peste 20 % din PIB până în 2020.

2.5. Ramurile sectorului european al ingineriei trebuie privite și analizate în contextul dezvoltării economice a UE și fiecare reprezintă o verigă completă și esențială a lanțului respectiv de creare a valorii economice. Privite din acest punct de vedere, ele sunt afectate în esență de aceleași probleme ca și celelalte verigi din acest lanț (industria siderurgică, sectorul energetic etc.).

3. Provocările cu care se confruntă sectorul ingineriei

3.1. Concurența internațională

3.1.1. Sectorul european al ingineriei exportă o parte considerabilă din producție. Investițiile din ultimii ani nu au reușit să țină pasul cu alte regiuni din lume. Această situație a condus la o delocalizare periculoasă a lanțurilor de creare a valorii economice spre țări din afara Europei, făcând ca sectorul ingineriei să se confrunte cu o concurență mondială aflată în continuă creștere.

3.1.2. America de Nord a adoptat o strategie care are ca obiectiv reindustrializarea, bazată în special pe costuri energetice scăzute și costuri ale forței de muncă mai scăzute în spațiul NAFTA. China și mai multe țări din Asia de Sud-Est au atras investiții considerabile, în special în sectorul electric și electronic, și, recent, în sectorul mașinilor și utilajelor. Cu planuri de dezvoltare susținute de stat, aceste industrii nu concurează doar cu salarii mai mici, dar vor produce în curând mărfuri cu o valoare adăugată mai ridicată. Japonia își regăsește competitivitatea prin recenta devalorizare a yenului japonez cu aproximativ 30 %. Demne de semnalat sunt și Africa și Orientul Mijlociu, care au reușit în ultimii ani să atragă investiții în capacitatea de producție.

3.1.3. Obiectivul de 20 % din PIB necesită crearea de cel puțin 400 000 de noi locuri de muncă pe an. Numai în cazul în care Europa reușește să atragă mai multe investiții, se vor crea suficiente locuri de muncă și se va genera bunăstarea care să permită păstrarea standardelor sociale europene și atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Aceste investiții vor fi efectuate numai dacă Europa va rămâne competitivă.

3.1.4. Este evident că un astfel de număr mare (> 10 milioane) de locuri de muncă, de regulă bine plătite, nu poate fi menținut dacă Europa se va concentra numai asupra segmentului pieței reprezentat de ingineria de vârf. În timp ce întreprinderile high-tech joacă un rol decisiv pentru avansul tehnologic, încurajând inovarea de-a lungul lanțului de creare a valorii economice, este esențial ca Europa să rămână un loc de producție pentru toate tipurile de produse de inginerie și de produse de bază, inclusiv cele provenind din sectoare de tehnologie redusă sau medie. Pe lângă crearea de locuri de muncă, acesta este un factor decisiv pentru rețeaua integrată de furnizori, care este unul din cele mai mari avantaje de care se bucură producătorii din Europa, și care permite schimbul rapid de cunoștințe, trecerea rapidă la faza de producție și care beneficiază de clustere regionale.

3.2. Provocările de natură tehnologică

3.2.1. Prin produsele, sistemele și tehnologiile cu care produc întreprinderile sale, sectorul ingineriei se află în fruntea transformărilor către o economie ecologică, cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Sectorul este supus unui ritm de transformare foarte rapid în direcția celei de-a patra revoluții industriale ⁽²⁾, care va permite trecerea către fabricarea în masă de produse personalizate, permițând industriei să răspundă provocărilor societale cu soluții adaptate.

3.2.2. Europa dispune de competența necesară în ceea ce privește cunoștințele științifice și de cercetare pentru trecerea la o economie mai ecologică, însă calea către produse inovatoare presupune mai mult decât atât. În multe domenii tehnologice, Europa dispune de un avantaj științific clar, dar industriile care profită de această cercetare își au sediul în străinătate; altfel spus, Europa nu este suficient de atractivă ca loc de producție pentru a pune astfel de inovații pe piață, iar scurgerile de cunoștințe către economiile aflate în concurență devin o amenințare reală.

4. Ce poate face Europa?

4.1. Aspecte strategice

4.1.1. Dacă se evaluează șansele UE de a aplica politica industrială de care este mare nevoie, se constată că există probleme inerente grave, care afectează procesul de tranziție necesar. În primul rând, Uniunii îi lipsesc, din nefericire, viziunea și leadership-ul, ceea ce conduce la prea multe inițiative incoerente și la o incoerență acută a cadrului de reglementare. În al doilea rând, conceptul durabilității, care ar putea reprezenta o strategie de integrare foarte bună, ar trebui să acorde aceeași importanță tuturor celor trei piloni (de mediu, social și economic).

4.1.2. Actuala scădere a încrederii investitorilor ⁽³⁾ în economia UE devine alarmantă și este esențial ca ea să fie recâștigată; o implementare autentică a Strategiei Europa 2020 și un mediu de afaceri stimulator și motivant s-ar putea dovedi calea corectă de stopare a acestei pierderi de încredere.

4.1.3. Este nevoie de mult mai multe investiții și de creștere pentru a inversa declinul continuu al industriei europene. Obiectivul de 20 % și crearea de noi locuri de muncă nu vor putea fi realizate dacă Europa nu va dezvolta o viziune clară și o agendă aferentă pentru acest sector. Acestea ar trebui să ducă spre o politică coordonată, care să acorde prioritate competitivității industriei europene și care să includă celelalte domenii politice și să facă Europa atractivă pentru crearea de noi întreprinderi.

4.1.4. Întreprinderile din sectorul ingineriei suferă de o suprareglementare care uneori este inadecvată, cu multe reglementări naționale care se suprapun legislației UE. În special IMM-urile nu sunt în măsură să le facă față. Principala sarcină pentru întreprinderile menționate ar trebui să fie găsirea unor soluții tehnice și nu risipirea unei părți considerabile din resursele disponibile pentru a se ocupa de ultimele reglementări. Metoda directă pentru a scăpa această problemă este de a reduce cantitatea noilor acte legislative.

4.1.5. Pentru a da un exemplu de noi acte legislative inutile, menționăm că a devenit deja obișnuiță ca majoritatea reglementărilor și directivelor existente să fie urmate de modificări. Adesea o mai bună aplicare a normelor existente ar rezolva mai bine problema decât crearea de noi dispoziții. Introducerea de noi reglementări ar trebui, prin urmare, să rămână o soluție de tip *ultima ratio*.

4.1.6. Legiuitorul european încearcă adesea să reglementeze un anumit domeniu într-un mod prea detaliat. În timp ce această opțiune este utilă în anumite reglementări tehnice, ea ar putea să fie necorespunzătoare în alte domenii, cum ar fi, de exemplu, faptul că normele referitoare la câmpuri electromagnetice sunt prea dificil de respectat pentru IMM-uri. Strategia Comisiei privind sănătatea și securitatea pentru 2013-2020 trebuie să garanteze un nivel de protecție adecvat la locul de muncă, dar ar trebui, în același timp, să fie coerentă, scurtă și ușor de aplicat.

⁽²⁾ Prima (la sfârșitul sec. XVIII): sistemele de producție mecanice; a doua (la începutul sec. XX) producția de masă, diviziunea muncii; a treia (începând de la mijlocul anilor '70): automatizare, produse electronice și tehnologia informației; a patra: internetul integrat în procesele de producție, organizarea în rețea a acestor procese.

⁽³⁾ A se vedea documentul Eurostat anexat.

4.1.7. Legislația europeană trebuie să devină mai previzibilă. Aceasta implică – în ceea ce privește ciclurile de investiții ale întreprinderilor – ca metodologiile să nu se modifice după adoptarea lor, iar valorile-țintă să fie mai previzibile și mai orientate pe termen lung. Un exemplu în care abordarea Comisiei, cuprinzătoare în faza inițială, se pierde treptat, este Directiva proiectării ecologice. Prioritatea inițială a fost pusă pe energie; metodologia solidă utilizată (MEErP) ar trebui să fie păstrată. O problemă deosebită rezultă din frecvența reformărilor. Pentru unele produse, schimbările la care este supusă legislația au loc la un interval de aproximativ 5 ani, fapt devastator în special pentru sectorul ingineriei, în care orizontul unei investiții se întinde de la 10 până la 30 de ani.

4.1.8. Din păcate, evaluările de impact efectuate de Comisie nu includ în mod suficient costurile provocate de introducerea unor noi acte legislative pentru întreprinderi, în special pentru IMM-uri. Cele mai mari costuri ale adoptării unor legi suplimentare, care în prezent nu sunt luate în considerare, sunt cele cauzate de pierderea de investiții și de noi întreprinderi în Europa, pentru că se stabilesc în afara UE.

4.1.9. În mod similar, normele privind licitațiile publice ar trebui să fie ușor de înțeles. Altfel, IMM-urile nu mai sunt capabile să participe la licitații, concurența scade, deciziile în cadrul procesului de achiziții devin mai dificil de verificat și achizițiile publice devin mai vulnerabile la fraudă. Prin urmare, trebuie acordată prioritate simplificării și transparenței.

4.1.10. Costurile pentru energie sunt mult mai ridicate în Europa decât în economiile aflate în competiție. Cea mai urgentă măsură pentru a face energia mai accesibilă constă în crearea unei piețe veritabile a energiei în Europa. În plus, este important să nu fie introdusă o legislație care are ca rezultat creșterea creșterii de prețuri. Decarbonizarea trebuie să fie accesibilă, neutră din punct de vedere tehnologic și bazată pe legile pieței.

4.2. Piața internă și supravegherea pieței

4.2.1. Protecția împotriva produselor neconforme periculoase și împotriva contrafacerii constituie o condiție prealabilă pentru o concurență loială. În prezent, mai puțin de 1 % din toate mărfurile importate prin intermediul marilor porturi europene sunt verificate la sosire sub aspectul conformității cu normele UE și multe produse periculoase sau contrafăcute, în special electrice, intră pe piața internă.

4.2.2. Organismele de supraveghere și control din diferitele state membre ale UE diferă mult unele de altele. În anumite state membre, sistemul prevede mecanisme pentru protecția indispensabilă a întreprinderilor, pe când în altele, asemenea structuri nu există, sunt incomplete sau insuficiente. UE ar trebui să urmărească îmbunătățirea și consolidarea coordonării între aceste organisme, pentru a se ajunge la un sistem european corespunzător și uniform.

4.3. Standarde

4.3.1. Standardizarea în Europa a devenit o parte decisivă a succesului pieței unice. Standardizarea contribuie la realizarea unor produse interșanjabile și deci comercializabile peste tot în lume, precum și de-a lungul unor lanțuri lungi de creare a valorii economice. Cu toate acestea, în ultimii ani, multe IMM-uri își exprimă nemulțumirea în legătură cu numărul mare de mandate de standardizare acordate de către Comisie și cu faptul că standardizarea a depășit cerințele tehnice. IMM-urile ar trebui să fie încurajate și sprijinite să participe la procesul de standardizare.

4.3.2. Deoarece IMM-urile sunt din ce în ce mai implicate în lanțurile de creare a valorii economice, este necesar să li se ofere posibilitatea de a contribui în mod adecvat la elaborarea acestora. Ar trebui luate măsuri practice în vederea stabilirii egalității între părțile interesate, și anume, de exemplu, un sprijini mai susținut la nivel național pentru participarea IMM-urilor care dispun de mai puține resurse financiare.

4.4. Tehnologie și cercetare

4.4.1. Întreprinderile din domeniul ingineriei reprezintă un vector fundamental aflat în avangarda inovării atunci când este vorba de fabricarea echipamentelor necesare pentru ca revoluția ecologică să aibă loc. Eficacitatea energetică, reducerea emisiilor de CO₂ și eficiența climatică influențează în mod pozitiv dezvoltarea durabilă a sectorului. Pe lângă crearea de noi produse, inovațiile întreprinderilor din sectorul ingineriei duc de multe ori la noi metode de producție și la mărfuri și sisteme și mai avansate din punct de vedere ecologic, fiind, în același timp, mai productive și mai accesibile pentru clienți.

4.4.2. Europa a atins un înalt nivel în ceea ce privește cercetarea și rezultatele acesteia. În 2012 au fost înregistrate peste 250 000 de cereri de brevete în Europa. Cu toate acestea, calea de la cercetare la produsul final inovator presupune mai mult decât simplele cunoștințe și competențe de cercetare. Pe o perioadă îndelungată, Europa a fost posesoarea unui avantaj științific indiscutabil în multe tehnologii, însă, între timp, se întâmplă adesea ca industriile care profită de cercetare să fie delocalizate în afara Europei. Această slabă exploatare industrială a cunoștințelor existente în Europa poate fi depășită doar prin participarea industriei la programele de cercetare într-un stadiu incipient și cu un cadru adecvat care să le permită să valorifice cunoștințele acumulate în timp util. Noile structuri care să unească industria și cercetarea – clusterelor, parcurile tehnologice, centrele dedicate schimburilor tehnologice – ar trebui să fie promovate cu fonduri publice.

4.4.3. Pentru a îmbunătăți asimilarea industrială a noilor cunoștințe științifice, finanțarea cercetării și inovării ar trebui să fie mai bine orientate către nevoile industriei, pusă în practică sub formă de parteneriat public-privat, așa cum este cazul la programul „fabricile viitorului”. Pentru a da un impuls participării întreprinderilor, în special a IMM-urilor, orientările și dispozițiile privind participarea și aprobarea proiectelor ar trebui să devină mai simple. Ar trebui luate măsuri care să promoveze înființarea de fabrici moderne care să stea sub semnul celei de-a 4-a revoluții industriale.

4.5. Instrumente ale pieței forței de muncă

4.5.1. Numărul de locuri de muncă directe din acest sector reprezintă o expresie a rolului important care revine ingineriei în depășirea nivelului actual ridicat al șomajului în UE, având un potențial însemnat pentru crearea de noi locuri de muncă, cu condiția ca Europa să poată genera investițiile necesare pentru relansarea sa economică. Atunci când aceste locuri de muncă vor fi create, numărul inacceptabil de ridicat de șomeri în rândul tinerilor va putea fi depășit. Actualele eforturi ale UE pentru a crea o „garanție pentru tineret” par a fi o măsură adecvată în actuala perioadă de criză. Cu toate acestea, pe termen lung, crearea durabilă de locuri de muncă poate proveni numai de la întreprinderi solide care investesc în Europa.

4.5.2. Multe sectoare de producție se confruntă cu o lipsă de tineri profesioniști. Sistemele de educație și de formare profesională trebuie să fie mult mai orientate către necesitățile și nevoile viitoare ale întreprinderilor. Ar trebui luate măsuri atât la nivel administrativ, cât și de către întreprinderi pentru a-i atrage pe tineri în acest sector și a contribui totodată la îmbunătățirea imaginii acestuia. În special lipsa de specialiști în domeniul științific, tehnologic, al ingineriei și matematicii în unele regiuni din Europa ar trebui soluționată, de exemplu, prin sprijinirea mobilității acestor profesioniști în întreaga Europă.

4.5.3. În continuare, prea puține femei tinere doresc să se realizeze profesional în domeniul ingineriei. În multe țări europene, sectorul ingineriei a inițiat deja campanii dedicate atragerii femeilor tinere către stagii corespunzătoare, iar Fondul Social European a sprijinit proiecte care vizează reducerea barierei emoționale a femeilor tinere față de carierele din domeniul ingineriei. Cu toate acestea mai sunt multe de făcut. La școală, tehnica și ingineria ar trebui predate într-un mod mult mai convingător.

4.5.4. Unul din motivele decisive pentru care multe întreprinderi europene au trecut cu bine prin criza actuală a fost excelența forță de muncă. Datorită sistemului de ucenicie, lucrătorii acestora dispun de cunoștințe cuprinzătoare atât la nivel teoretic, cât și cu privire la procesele de producție. Ei sunt capabili să integreze inovarea în mod rapid în diferitele etape ale lanțului creării de valoare economică. Politica europeană de ocupare a forței de muncă ar trebui să încurajeze țările să adopte astfel de sisteme de ucenicie la nivel de întreprindere. Cooperarea întreprinderilor cu școlile și universitățile, schimburile de inițiere la locul de muncă și stagiile ar trebui încurajate.

4.5.5. Asociațiile profesionale și sindicatele pot lua inițiative sprijinite de guvernele lor, pentru a evalua învățământul industrial și a îmbunătăți parcursurile de învățare capabile să acopere necesarul de calificări, de o importanță din ce în ce mai mare pentru o industrie care furnizează clienților săi echipamente și servicii din ce în ce mai sofisticate, presupunând noi aptitudini.

4.5.6. Învățarea pe tot parcursul vieții ar trebuie să fie o responsabilitate comună a angajatorilor și angajaților. Lucrătorii care își pierd locurile de muncă trebuie să dispună de un acces suficient la rapid la actualizarea calificării de care dispun. Politicile active în domeniul pieței forței de muncă precum și schimbul de bune practici, cum ar fi cele cofinanțate de FSE și FEDER, ar trebui accelerate.

4.5.7. Sectoarele industriale sunt supuse un proces permanent de schimbare. Există în mod constant un proces de creare de locuri de muncă și de noi produse, în timp ce altele devin redundante. Restructurarea necesară ar trebui organizată într-un mod anticipativ. Toți partenerii sociali – sindicatele și angajatorii –, precum și guvernele și instituțiile UE trebuie să fie incluse într-un dialog menit să dezvolte o abordare mai flexibilă și pozitivă față de schimbările din industrie. Trebuie evitate concedierile, pentru a menține forța de muncă competentă și calificată în întreprinderi. Pierderile inevitabile de locuri de muncă ar trebui să fie organizate și atenuate într-o manieră acceptabilă din punct de vedere social. În unele țări din Europa Centrală și de Est putem găsi exemple referitoare la modul în care poate fi modernizată cu succes o economie, făcând-o mai productivă, mai ecologică și creând numeroase noi locuri de muncă bine plătite.

4.5.8. Autoritățile publice, asociațiile profesionale și sindicatele ar trebui să caute soluții pentru o mai bună adaptare a sectorului la fluctuațiile ciclice ale activității economice. O angajare rapidă și eficientă a personalului calificat este vitală pentru ca întreprinderile europene din industria prelucrătoare să poată reacționa la presiunile crescânde ale concurenței la nivel mondial. Legislația privind ocuparea forței de muncă trebuie să admită modalități de lucru, atât pe plan extern, cât și pe plan intern, care iau în considerare atât eficiența necesară procesului de producție, cât și chestiunile referitoare la sănătate și siguranță și la echilibrul dintre viața profesională și cea privată. Instrumentele flexibilizării necesare nu trebuie să fie utilizate în scopul reducerii standardelor sociale existente în Europa.

4.5.9. Partenerilor sociali naționali le revine o mare responsabilitate în cadrul negocierilor colective. A concura cu succes pe piață la nivelurile actuale de cost al forței de muncă reprezintă o provocare. Puterea de cumpărare a salariaților trebuie să fie menținută. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor europene nu trebuie să fie realizată prin scăderea salariilor. Pentru a menține și a îmbunătăți locurile de muncă, eforturile trebuie să meargă în direcția competitivității bazate pe alte elemente decât prețul, precum și a controlului costurilor de producție. Câștigurile obținute printr-o productivitate mai mare ar trebui să fie partajate între creșteri salariale, investiții și remunerația acționarilor.

4.6. Internaționalizarea IMM-urilor

4.6.1. În ultimii ani, Comisia a recunoscut faptul că sprijinirea IMM-urilor în ceea ce privește exportul este esențială pentru o economie mai puternică. Pentru multe IMM-uri, primul pas îl reprezintă exportul în altă țară din UE. De aceea, concurența de pe piața internă este atât de importantă, deoarece experiența dobândită ar putea motiva întreprinderile să exporte și în țări din afara UE. În condițiile în care aceasta din urmă reprezintă o sarcină dificilă pentru IMM-uri, este important ca acestea să nu fie lăsate singure în demersul lor. În plus, accesul IMM-urilor la instrumentele de finanțare pentru exporturi ar trebui să fie îmbunătățit.

4.7. Politica energetică și viitoarele investiții

4.7.1. Chiar dacă bugetele publice rămân limitate, investițiile necesare în infrastructura energetică ar trebui să nu fie amânate, întrucât acest lucru ar prejudicia competitivitatea Europei.

4.7.2. În prezent, cea mai mare parte a investițiilor în eficiența energetică și a resurselor sunt efectuate numai dacă se atinge pragul de rentabilitate în mai puțin de 3 ani, ceea ce face să se piardă multe beneficii posibile. Multe investiții private nu sunt efectuate chiar dacă acestea ar fi utile deoarece pragul lor de rentabilitate se atinge de regulă în 3 până la 5 ani. Această dilemă ar putea fi depășită dacă câștigurile viitoare din astfel de investiții ar crea un flux de lichidități deja în momentul în care investițiile trebuie să fie realizate. Prin urmare, ar putea fi prevăzute fonduri la BEI sau la băncile de finanțare de la nivel național care oferă credite pentru întreprinderi și gospodării pentru astfel de investiții, în schimbul profiturilor generate prin economia realizată, până ce creditul respectiv va fi fost rambursat. Acest model ar face posibile investiții de acest tip fără niciun fel de subvenții publice.

4.8. Accesul la materiile prime

4.8.1. Producătorii europeni au profitat de eforturile depuse anterior pentru o mai bună reciclare a deșeurilor, acum când prețurile materiilor prime sunt ridicate. Majoritatea metalelor, care reprezintă baza pentru majoritatea mărfurilor, sunt reciclate în prezent. Totuși, accesul la materiile prime care trebuie importate rămâne esențial pentru competitivitatea sectorului ingineriei. Prin urmare, UE trebuie să insiste ca schimburile comerciale în domeniul materiilor prime să nu fie împiedicate prin restricții incompatibile cu prevederile OMC, în special în ceea ce privește pământurile rare. Trebuie să se țină seama de faptul că standardele etice, sociale și ecologice trebuie respectate.

4.9. Utilizarea potențialului statelor membre noi și al țărilor în curs de aderare

4.9.1. Întreprinderile europene ar trebui să exploreze și să utilizeze potențialul oferit de noile state membre. Această abordare ar putea transforma problemele generate de diferențele economice majore dintre regiunile europene într-un avantaj pentru întreaga Europă.

4.9.2. CESE îndeamnă Comisia Europeană să monitorizeze situația comerțului internațional de materii prime esențiale. CESE recomandă elaborarea mai multor scenarii plauzibile, precum și a unui scenariu pentru cazul cel mai sever, pentru a descrie amenințările și soluțiile posibile. Ar trebui îmbunătățită cooperarea cu alte țări aflate într-o situație similară (SUA, Japonia, Coreea de Sud).

Bruxelles, 11 decembrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE